

MEDIA MATNLARIDA MANIPULYATSIYA VA TIL VOSITALARI

Nabiyeva Afruza Ne'mat qizi

O'zbekiston davlat Jahon tillari universiteti, Sharq filologiyasi fakulteti talabasi

Annotatsiya. Ushbu maqola media matnlarida manipulyatsiya va til vositalarining rolini tahlil qiladi. Media inson hayotidagi ahamiyati, axborot yetkazishdagi vazifalari va manipulyatsiya vositalari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, til vositalari yordamida auditoriyaning fikri va hissiyotlarini shakllantirish usullari yoritilgan.

Kalit so'zlar: media, manipulyatsiya, til vositalari, media matnlari, axborot

Abstract. This article analyzes the role of manipulation and linguistic tools in media texts. It discusses the significance of media in human life, its functions in delivering information, and methods of manipulation. The article also highlights how linguistic tools are used to influence the audience's thoughts and emotions.

Keywords: media, manipulation, linguistic tools, media texts, information

Аннотация. В данной статье анализируется роль манипуляции и языковых средств в медиа-текстах. Рассматривается значение медиа в жизни человека, его функции в передаче информации и методы манипуляции. Также освещается, как языковые средства используются для воздействия на мысли и эмоции аудитории.

Ключевые слова: медиа, манипуляция, языковые средства, медиа-тексты, информация

Kirish. Bugungi kunda media inson hayotining ajralmas qismiga aylangan. Televizor, internet, radio va ijtimoiy tarmoqlar orqali biz har kuni minglab axborotlarni qabul qilamiz. Media nafaqat yangiliklar yetkazadi, balki odamlarning fikrlash tarzini shakllantirish, qaror qabul qilish va ijtimoiy hayotdagi faoliyatini yo'naltirish imkoniyatiga ega. Shu bilan birga, media matnlarida manipulyatsiya qilish holatlari ham uchrab turadi, bu esa auditoriyaning ongiga yashirin ta'sir ko'rsatadi.

Asosiy qism. Media nima? Media – bu axborot tarqatish vositalari majmui bo'lib, unga televizor, radio, internet, gazetalar va jurnallar kiradi. Media orqali odamlar yangiliklar, ma'lumotlar va turli madaniy-ma'rifiy materiallarni oladi. Shuningdek, media insonlar o'rtasida axborot almashish va kommunikatsiyani osonlashtiradi.

Manipulyatsiya tushunchasi. Manipulyatsiya — bu boshqalardan o'z foydasi uchun foydalanish va ularni o'z ta'siringiz ostida boshqarishdir. Haddan tashqari manipulyatsiya esa axloqiy normalarni buzib, boshqalarning ishonchi va zaifligidan foydalangan holda yolg'on va hiyla ishlatishdir. Oddiy manipulyatsiya esa boshqa odamlar hisobiga nazorat qilish yoki foyda olish uchun qo'llaniladi. [1]

Media va manipulyatsiya bog'liqligi, til vositalari. Media matnlari manipulyatsiya bilan bevosita bog'liq bo'lib, til vositalari bu jarayonda juda muhim rol o'ynaydi. Media manipulyatsiyasi matnning mazmunini tanlab berish, faktlarni ta'kidlash yoki yashirish orqali amalga oshiriladi, bu esa auditoriyaning fikrini va bahosini boshqarish imkonini beradi.

Til vositalari esa bu jarayonda yashirin ta'sir ko'rsatish vositasi sifatida ishlatiladi: jurnalistlar yoki media matn mualliflari emotsional so'zlar, stereotiplar, takrorlash, metafora va ramzlar kabi uslublardan foydalanib, ma'lumotni o'quvchiga maxsus tarzda etkazadi. Shu orqali voqea yoki muammo ma'lum bir kontekstda tushuntiriladi, auditoriyaning fikri shakllanadi va manipulyatsiyaning samaradorligi oshadi.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, media manipulyatsiyasi til vositalarining maqsadli ishlatilishi orqali auditoriyaning fikri va hissiyotlarini boshqaradi. [2], [3]

Xulosa. Shunday qilib, media nafaqat axborot manbai, balki manipulyatsiya vositasi ham bo'lishi mumkin. Til vositalari media matnlarida auditoriyani boshqarish uchun asosiy vosita sifatida ishlatiladi, shuning uchun media matnlarini tanqidiy tahlil qilish va manipulyatsiyani aniqlash muhimdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Mova.knu.ua, Linguistic Means of Manipulative Rhetoric in Media Texts. <https://mova.knu.ua/en/article/view/4407>
ResearchGate, Media Manipulation. <https://www.researchgate.net/publication/380825> [2],[3]
2. Wikipedia. Manipulation. <https://uz.wikipedia.org/wiki/Manipulyatsiya#> .